

Afganistan, tomba d'invasors

A l'Afganistan, un país complex, amb una història farcida d'invasions i resistències, es farà la batalla més important de l'operació Libertat Persistent promesa per Bush en resposta als atemptats de l'11 de setembre. Els generals soviètics que van participar en la guerra de l'Afganistan (1979-89) adverteixen dels riscos que corren els nord-americans si fan una operació terrestre. "Seria un suïcidi", repeteixen.

Incapaces d'entrar en un país d'una gran importància estratègica, les potències han fomentat les diferències de caire ètnic o comunitari per guanyar-se aliats i intervenir així en la política afganesa. Durant l'era soviètica, el Pakistan va donar suport a la resistència, els anomenats mujahidins, oposats a la modernització que imposaven uns invasors que en lloc de lloar Mahoma, parlaven de Marx i Lenin. El Pakistan, amb el suport dels serveis d'espionatge dels EUA i els països àrabs més conservadors (l'Aràbia Saudita, Kuwait), va armar i entrenar un seguit de grups, en bona part de l'ètnia paixtu, i va fer de Peshawar la ciutat de l'exili afganès. A l'oest, el règim islàmic iranià també se sentia amenaçat per la presència soviètica i va donar suport als xiïtes d'Herat.

Els soviètics també van intentar utilitzar la carta ètnica i enviaren al front soldats procedents de les repúbliques frontereres. Milers d'uzbeks, tadjiks i turkmens van deixar la pell combatent amb l'Exèrcit Roig contra els mujahidins, en bona part paixtuns. Un dels generals soviètics més destacats, l'uzbek Rachid Distam, encapçalava ara un moviment oposat als talibans, que controla algunes zones del nord-est de l'Afganistan.

Retirats els soviètics arran dels acords de Ginebra, el Govern del president Najibul·lah només va resistir tres anys l'ofensiva dels mujahidins. Amb la legitimitat que els donava la lluita contra l'invasor, van ser rebuts com a alliberadors per una població de Kabul cansada de guerra i privacions. No obstant això, les diferències entre les organitzacions de la resistència semblaven insalvables, sobretot perquè el Pakistan volia un Afganistan afeblit. Alertat pels serveis secrets pakistanesos, que han controlat sempre la qüestió afganesa, el paixtun Gulbeddin

Hekmatiar, cap del principal grup de la resistència, Hezb-i-islami, va desencadenar una guerra contra les forces del govern Rabbani. Mentrestant, la diplomàcia dels EUA es va desentendre del caos perquè ja s'havia assolit l'objectiu principal: la retirada soviètica.

Els talibans van ser creats durant els primers anys de la guerra civil. Amb els diners de l'Aràbia Saudita i el vistiplau dels serveis secrets pakistanesos, milers de refugiats afganesos estudiants de les escoles alcoràniques, les *madrasses*, van ser adoctrinats en el rigor de l'islam wahabita i entrenats per combatre. En pocs mesos, van dominar les zones paixtuns (sud i oest) de l'Afganistan gràcies a una gran disciplina i les facilitats que els donaven els altres grups afganesos, que s'esmicolaven entre si, i van entrar a Kabul el 1996.

Les organitzacions no paixtu van resistir al nord de la capital durant dos anys. Dirigits per Ahmed Xah Massud, el mític Lleó del Paixmir, es defensaven d'uns talibans que menyspreaven les ètnies que no fossin paixtu i implantaven la llei islàmica. Per raons estratègiques, Massud, un tadjik que havia combatut els soviètics, va tenir el suport dels russos i les repúbliques exsoviètiques de l'Àsia central, que temien l'expansió de l'islamisme dels talibans. Massud va patir un atemptat el dia 9 de setembre, dos dies abans de les accions terroristes als EUA. La data fa pensar a alguns analistes de la política afganesa que va ser encarregat per Bin Laden, ja que així es desfeia d'un dels principals adversaris dels talibans, i aquests estarien obligats a protegir-lo dels EUA.

Malgrat la pèrdua del seu líder, l'Aliança del Nord sembla amb capacitat per assetjar els talibans des de les regions muntanyoses frontereres amb Tadjikis-

tan. Compta amb el suport dels tadjiks i de les altres ètnies minoritàries. Els uzbeques actuen des del veí Uzbekistan, que també vol evitar la infiltració de l'islamisme extremista. Les forces de Distam poden, amb suport exterior, prendre l'estratègica ciutat de Mazar-el-Sharif, ocupada pels talibans, el 1998.

L'Iran, que va estar a punt d'entrar a l'Afganistan el 1998 arran de la mort d'uns diplomàtics a Mazar el-Sharif a mans dels talibans, segueix amb atenció la crisi afganesa. Ho fa per tres raons: la primera, perquè acull en el seu territori més d'un milió de refugiats, una xifra que ara podria augmentar. La segona, perquè els talibans, sunnites, persegueixen els xiïtes. La tercera, perquè considera que els talibans entrenen els Mujahidin-el-Khlaq, una organització d'oposició establerta a l'Iraq. Per aquests motius, l'Iran desitjaria que el règim dels talibans fos liquidat. De moment, ajuda els khazars, al centre del país, i dona suport a grups que actuen en la zona d'He-

Els grups aplegats a l'Aliança del Nord poden reconquerir la ciutat de Mazare Sharif, ocupada pels talibans el 1998.

rat, la ciutat més important de l'est del país. Tanmateix, per raons ideològiques i de lideratge musulmà, no pot demostrar entusiasme amb la intervenció dels EUA.

L'Índia, sense fronteres amb l'Afganistan, espera beneficiar-se de l'afebliment del Pakistan, que manté la rebel·lió del Caixmir. La Xina també voldria un Afganistan menys radical, perquè alguns grups d'islamistes uigurs de la regió de Xinjiang s'entrenen amb els talibans i es financen amb l'heroïna afganesa.

El Pakistan és el país que hi té més a perdre. El president, el general Pervez Musharraf, ha de mantenir un difícil equilibri entre la seva lleialtat als EUA, el seu aliat més ferm, la submissió als interessos dels serveis secrets, creadors dels talibans, i el respecte a l'antioccidentalisme de la població. Un repte tan difícil que si s'equivoca pot conduir el Pakistan a la guerra civil.

Antoni Castel

PREMIS LITERARIS CIUTAT DE GANDIA

AUSIÀS
MARCH

JOANOT
MARTORELL

GANDIA
8 D'OCTUBRE 2001

AJUNTAMENT DE GANDIA

Acte de lliurament dels premis literaris
Joanot Martorell de narrativa i
Ausiàs March de poesia

Dilluns 8 d'octubre

PROGRAMA

A les 20 hores
Lliurament als guanyadors dels
Premis Literaris Ciutat de Gandia.

A continuació, representació de l'obra poètico-musical
Premi de Premis, de Ximo Vidal
Intervenien: Ximo Vidal (veu),
Xavier Malonda (saxo i violí),
Víctor Cloquell (percussió).

Lloc: Casa de Cultura Marqués de González de Quirós

CASA DE CULTURA
MARQUÉS DE GONZÁLEZ DE QUIRÓS
BANCAIXA AJUNTAMENT DE GANDIA